

Een historische vergissing: de nieuwe brug over de Taag

Fernanda de Oliveira & Jaap Weverling

In september 1992 besloot de Portugese regering tot het bouwen van een nieuwe brug voor autoverkeer over de rivier de Taag nabij Lissabon. Deze brug loopt dwars door een wadgebied in het estuarium van de Taag. Het wadgebied is voor trekvogels die gebruik maken van de Oostatlantische trekroute belangrijk.

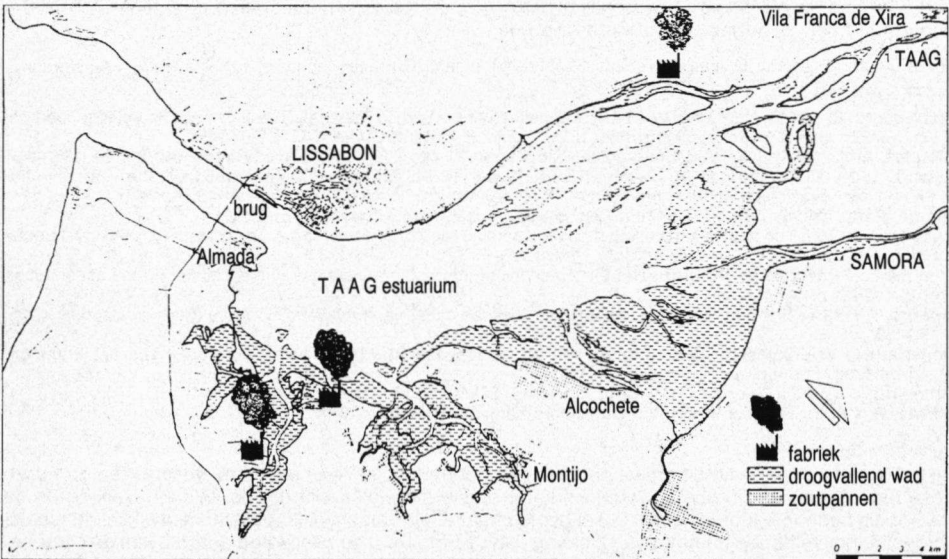
Het estuarium van de Taag is een tussenstation voor trekvogels en voor een aantal soorten zelfs van essentieel belang. Met name Grutto's, Rosse Grutto's, Zilverplevieren, Kluten, Scholeksters, Wulpen en Kanoetstrandlopers gebruiken de tussenstop om hun vetvoorraad aan te vullen. Tussen andere veel voorkomende soorten zijn onder andere belangrijk: Grauwe Gans, Bergeend, Smient, Wintertaling en Slobeend.

Het zal de activerende milieu-organisaties in Portugal goed doen door middel van uw adhesiebetuiging moreel te worden ondersteund. Het adres is: Liga para a Protecção da Natureza att. Mr. Jorge Palmeirin (of Mrs. Adelaide Ferreira), Estrada do Calhariz de Benfica 187, 1500 Lisboa, Portugal.

Professor Santana van de Universiteit van Lissabon stelt dat het besluit tot het bouwen van deze brug een historische vergissing zal blijken te zijn. De voorzitter van de gezamenlijke milieu-organisaties in Portugal, Jorge Palmeirin, vermoedt dat het niet alleen bij deze brug zal blijven. De brug zal ook een aantal ontwikkelingsprojecten stimuleren zoals verstedelijking en industriële ontwikkeling. In een kwetsbaar natuurgebied! Het wadgebied is bij de EG-Vogelrichtlijn (1979) aangewezen als Speciale Beschermingszone (SPA). Het gebied valt tevens onder de Conventie van Ramsar (te beschermen wetlands). De aanleg van de brug wordt onder meer gefinancierd uit fondsen van de Europese Unie en de Europese Investeringsbank. Daarnaast is er een consortium van particuliere financiers. De ABN-

AMRO-bank is hiervan één der belangrijkste. Onder druk is een Milieu Effect Rapportage (MER) uitgevoerd. Het onderzoek ten behoeve van de MER werd begonnen nadat het definitieve besluit voor de bouw al was genomen. Het onderzoek heeft slechts twee maanden in beslag genomen. Volgens de milieu-organisaties die zich in Portugal met de 'brugproblematiek' bezighouden, berust de rapportage slechts op directe korte-termijneffecten. Effecten over een langere tijdperiode en indirecte effecten zijn niet in de rapportage meegenomen.

In de EG-richtlijn betreffende voorschriften voor het uitvoeren van een MER wordt in artikel 5 gesteld dat MER's '*shall include at least: ...a description of the measures envisaged in order to avoid, reduce, and if possible, remedy significant adverse effects*'. Op dit voorschrift is in de MER van de Portugese regering geen acht geslagen. De Portugese regering is zelfs zóver gegaan dat zij door een overheidsbureau een analyse van de als onvoldoende te beoordelen MER heeft laten maken. Daar kwam men tot de conclusie dat de meeste aanbevelingen om de

Overzichtkaart van het omstreken gebied.

Luchtfoto van het estuarium van de Taag, het tussenstation voor veel trekvogels uit het noorden.

schadelijke gevolgen van het bouwen van de brug te beperken, niet uitvoerbaar zijn.

De speciaal voor het bouwen van de brug in het leven geroepen overheidsinstantie GATTEL rapporteerde reeds in 1991 dat de bouw op de huidige lokatie niet is aan te bevelen. Er werden drie alternatieve tracés voorgesteld, waarvan één met een duidelijke voorkeur. In de MER is de aanbeveling opgenomen dat dit voorkeursstracé kan worden aanvaard, indien een minimum aan veiligheidsmaatregelen wordt genomen. De Portugese regering heeft óók deze aanbeveling niet overgenomen.

De situatie in Portugal heeft de aandacht getrokken van de Europese Commissaris voor Milieu, mevrouw Ritt Bjerregaard. In een brief aan de Portugese regering heeft zij aangedrongen op het nemen van extra maatregelen. Men lijkt voorbij te gaan aan het besluit 94/10/65/055 van de Europese Commissie waarin wordt gesteld, dat 'The payment of the balance of the Community contribution is contingent upon the implementation of the measures minimising the impact of the project during the period of construction, as indicated in the environmental impact assessment'.

De Landelijke Vereniging tot Behoud van de Waddenzee heeft reeds op 20 december 1995 een brief aan de ABN-AMRO-bank geschreven. In de brief heeft zij gewezen op de ernst van de

situatie in het estuarium van de Taag. Met name het feit dat het estuarium deel uitmaakt van een keten van voor trekvogels belangrijke gebieden en dat bij verlies van 'schakels' het gehele keten degradeert, is expliciet vermeld. Voor zover onze informatie rijkt, is van de bank bij de vereniging nog geen antwoord ontvangen.

In Portugal is het fenomeen milieubewust zijn een beperkt gegeven. Op papier lijkt de milieuwetgeving streng te zijn. In de praktijk pakt het anders uit. Men is dan ook verrast dat de Europese Commissie steun geeft aan een project dat zo nadelig is voor het milieu.

Ondanks dat de Portugese regering van veel kanten op de onzalige gevolgen van de huidige plannen is gewezen, gaat de bouw door. Ook het feit, dat de brug op de huidige lokatie in wezen 'een brug te ver is' wordt genegeerd. Dat het estuarium gebied van de Taag bij de Vogelrichtlijn de status van Speciale Beschermingszone heeft gekregen, schijnt de Portugese regering noch de Europese Commissie, noch investeerders te deren. De gezamenlijke actievoerende milieu-organisaties in Portugal brengen de kwestie binnenkort voor het Europese Hof van Justitie in Straatsburg. Zo mogelijk houden wij u van het verdere verloop van deze zaak op de hoogte. Bijgaande vindt u een literatuuropgave voor diegenen die zich nader willen oriënteren.

■ Fernanda de Oliveira & Jaap Weverling, Stichting Mondiaal Alternatief, postbus 36010, 1020 MA Amsterdam.

LITTERATUUR:

Bjerregaard, R. (1996): Brief inzake de brug over het estuarium van de Taag aan R. van Ermen. Secretaris-Generaal van het European Environmental Bureau (EEB), Brussel 7 maart/CD/vc A/4811 (96) 3654.

Blomert, A.-M. (1985): De Taag: Het grootse Waddengebied van Zuidwest-Europa. Waddenbulletin 20: 187-190.

Bijlsma, R.G., P.L. Meininger, M. Rekers, F.E. de Roder, R. Schulting & R. Vogel (1985): Wader counts in the Tejo estuary near Lisbon and in the salinas of South Portugal. Wader Study Bulletin 43: 23-24.

Dordio, Pedro (1996): Jorge Palmeirim: Contestatário subtil. Forum Ambiente. Lisboa.

Hugget, D. (1992): The Implications of the proposed second road bridge across the Tagus estuary. The Royal Society for the Protection of Birds, Sandy.

Liga para a Protecção da Natureza (1995): Violations of the recommendations of the EIA during the construction of the Tagus bridge. Lisboa.

Moreira, F. (1994): Diet and feeding rates of Knots (*Calidris canutus*) in the Tagus Estuary (Portugal). Ardea 82 (1): 133-135.

Nederlandse Vereniging tot Bescherming van de Waddenzee (1995): Brief inzake de brug over het estuarium van de Taag, Portugal d.d. 20 december 1995.

Palmeirim, J. (1995): The new bridge over the Tagus Estuarium (Portugal). Lisboa.

Sikkens, R. (1996): Nóg een brug naar De Andere Kant. De Volkskrant, 9 maart 1996.

Laatste nieuws:

Bij het ter perse gaan van dit artikel bereikte ons het bericht van een overeenkomst tussen de Portugese regering en de Europese Commissie. De eerste indrukken zijn dat de lokale bevolking en de trekvogels hebben verloren. Er zal in het gebied naar alle waarschijnlijkheid stadsontwikkeling plaatsvinden. In het volgende nummer van Het Vogeljaar zullen we u een volledige analyse van de overeenkomst geven.